

Halandzsa

Az alábbiakban Karinthy Frigyes Halandzsa című karcolatát közöljük. Olvasd el a szöveget, és válaszolj a kapcsolódó kérdésekre!

Ezt a dolgot a kávéházban észleltem.

Egy úr ült le mellém, jó modorú, szerény fiatalember. Mindenféle dologról beszélgettünk. Néhány percre megakadt a társalgás.

Egyszerre megszólal az én új ismerősöm.

– Bocsánatot kérek – mondja szerényen –, önnek is ide a pincérhez kiszera méra nin, hozzám?

– Pardon – mondom, és közelebb hajlok –, nem értem.

Udvariasan megismétli:

– Azt kérdezem, hogy a pincér önnek is kiszera méra és mindig.

Elpirulok egy keveset. Ejnye, mi van az én fülemmel, hogy nem hallom, mit mond ez az ember? Pedig nyilván egész értelmesen beszél.

Percnyi szünet után tehát így szólok:

– Bocsásson meg, kérem, olyan szörnyű zaj van ebben a kávéházban. Igazán resteltem, de most se értettem, amit mondott.

Ismerősöm zavarba jönni látszik. Kérdőleg néz rám, mintha gyanakodnék, hogy ugratom. Aztán kicsit szégyenkezve ismétli, hangosabban.

– Csak azt akartam tudni, hogy a pincér ebben a kávéházban is kiszera méra bávatag, ha lehet.

Mi történt velem? A füleim zúgnak? Egy pillanatra átcikázik agyamon a rémes gondolat, hogy talán megőrültem. Már régen vettem észre magamon különös jeleket... Tegnap, mikor kifelé mentem a kávéházból, égő cigarettámat bele akartam dobni abba a kis tóba, ami itt a kassza alatt van, és amiben aranyhalak úszkálnak, de hirtelen meggondoltam magam, és melléje dobtam. Később jutott eszembe, hogy ez a mozdulat azért történt, mert megsajnáltam a halakat, hogy valamelyik talán megégeti magát a cigarettában.

Most meg a szavak konganak a fülemben, értelmetlen és zagyva betűhalmazban – rettenetes! Az apercepcióm felmondta a szolgálatot! Nem tudom összekötni a fogalmakat! Ismeritek azt a gyötrő és butító állapotot, mikor az ember kínlódva elismétel magában egy szót, mondjuk „leves”, és a végén már nem tudja, miről van szó, és csak ezt tudja: „leves”, és nem lát semmit, és végre már nem biztos abban se, hogy mondják: „leves” vagy „levés”.

A halántékom ijedten zakatol. Ránézek a barátomra. Ő csalódottan és csodálkozva figyel rám, hogy még mindig nem feleltem egy ilyen egyszerű kérdésre. Kínos, üres szünet. Odakünt csilingelnek a villamosok. Én összeborzongok, és a temető jut eszembe. Így fognak csilingelni a villamosok, és én a temetőben fogok pihenni, por lesz fölöttem és alattam, és szegény, meghülyült, paralitikus agyam ott szikkad csontkoponyám rekeszei közt...

– Hogy a pincér?... – kérdem, utolsó reménnyel, elgyöngülve.

– Hogy itt a kávéházban nekem is lehet-e kiszera mléra bégeva szebékkel visszaadni.

Most már nem mehet ez így.

– Igen – mondom határozottan –, biztosan lehet.
 – Hát akkor adja ide, leviszem.
 – Mit???

Rám mered elhűlve.
 – Hát az öt koronát!
 El van csudálkozva.
 – Ja úgy, pardon – hebegem rémulten, és reszkető kézzel nyújtok át öt koronát.
 Aztán elbúcsúzom, és letámolygok a parterre. Ni, már a lábaim is reszketnek. Vége.
 Ilyen fiatalon! Istenem! Ilyen fiatalon!

Egy barátom fog meg.
 – Mit beszéltél azzal a halandzsa-emberrel?
 – Kicsodával? Szent isten!
 – Hát azzal a halandzsa-emberrel! Te is beugrottál?
 Rám néz, mindent megért, röhög.
 – Na, sejtettem! Hát tudd meg, ez az ember feltalálta a halandzsa-nyelvet. Értel-
 metlen szavakat kever bele a mondatba, és amikor az ember félig megőrült, hogy
 nem érti, öt koronát kér kölcsön.
 Hja vagy úgy!
 Kiegyenesedem, a lábaim megfeszülnek. Gúnyosan végigmérem a barátomat.
 – Na hallod! Csak nem képzeled, hogy beugrottam? Rögtön rájöttem a viccre.
 Olyan embernek ismersz, akit be lehet csapni?

1

OH05801

Halandzsa

Hány szereplője van a történetnek?

0

1

7

9

2

OH05803

Halandzsa

Húzd alá azt a mondatot, amelyből egyértelműen kiderül, hogy az elbeszélő korábban nem ismerte a fiatalembert!

0

1

6

7

9

3

OH05804

Halandzsa

Milyen körülményre hivatkozik az elbeszélő, amikor nem érti meg a fiatalember kérdését?

0

1

7

9

.....

4

OH05805

Halandzsa

Miért nem jutott eszébe az elbeszélőnek, hogy a fiatalember nyelvhasználatával probléma lehet?

0

1

7

9

.....

.....

5

OH05806

Halandzsa

Fogalmazd meg, hogyan kapcsolódik a tavas történet az elbeszélő megőrüléséhez! Válaszodat a szöveg alapján indokold!

0

1

7

9

.....

.....

.....

.....

6

OH05807

Halandzsa

Mit próbál leírni az elbeszélő a „leves-levés” példájával? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- ☐ (A) A logikát, amellyel a fiatalember szavait megfejti.
- ☐ (B) A helyzetet, amelyhez hasonló már többször előfordult vele.
- ☐ (C) Azt az érzést, amelyet a szituáció keltett benne.
- ☐ (D) Az indokot, hogy miért beszél így a fiatalember.

7

OH05809

Halandzsa

Sorolj fel KETTŐT az elbeszélő fizikai reakcióiból!

0

1

7

9

1.

2.

8

OH05812

Halandzsa

Melyik tulajdonság jellemzi leginkább az elbeszélőt az olvasottak alapján? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A büszke
- ☐ B optimista
- ☐ C őszinte
- ☐ D zárkózott

1